

Sajtó-háttéranyag

A fára és fatermékekre vonatkozó európai uniós rendelet, 2013

A fára és fatermékekre vonatkozó európai uniós rendelet az EU [FLEGT](#) (az erdészeti tárgyú jogszabályok végrehajtásával, a kormányzással és kereskedelemmel kapcsolatos) [cselekvési terv](#) részét képezi, amelynek célja, hogy világszerte hozzájáruljon az illegális fakitermelés felszámolásához.

A világ erdői: létfontosságú természeti erőforrások

A világ szegényei közül 1,3 milliárd ember megélhetése függ részben vagy egészben az erdőktől. A közösségek megélhetésének biztosításán kívül az erdőknek részük van az éghajlatváltozás mérséklésében és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásban is; ezenkívül hozzájárulnak a biológiai sokféleség megmaradásához, valamint a környezetvédelemben, így az erózió és az elsivatagosodás megelőzésében is kulcsfontosságú szerepet játszanak. Az erdők gazdasági szempontból is értékesek: az erdőkből és fából évente legalább 180 milliárd euró bevétel folyik be, amely faanyagokból, tűzifából és nem faalapú erdészeti termékekből származik.¹

Miért jelent gondot az illegális fakitermelés?

Az illegális fakitermelésnek – az olyan fakivágásnak, amely a *kivágás helye szerinti ország* jogszabályaiba ütközik – súlyos **gazdasági, környezeti és társadalmi következményei** vannak a világ legértékesebb eddig fennmaradt erdőire és az azoktól függő több milliárd emberre nézve.

Bevételekiesést eredményez (a becslések szerint évi 7 milliárd euró értékű a veszteség), **rontja a törvényesen működő piaci szereplők** helyzetét, összefüggésbe hozható az **erdőirtással, a biológiai sokféleség csökkenésével**, az **üvegházhatást okozó gázok** kibocsátásával, továbbá gyakori velejárója, hogy **harc** alakul ki a földterületekért és az erőforrásokért, és az őshonos lakosság elveszíti **önrendelkezését**.

1 Forrás: az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezetének (FAO) erdészeti erőforrásokról készült 2010-es felmérése.

Az Európai Unió (EU) szerepe

2011-ben az elsődleges fatermékek globális kereskedelmének 35%-át (37,8 milliárd eurót) az EU által és az EU-n belül generált forgalom adta. Nehezen becsülhető meg, hogy a kereskedelmi forgalom mekkora hányadát tette ki az illegálisan kitermelt fa, az azonban ismert, hogy az EU fontos exportpiacot jelent az olyan országok számára, ahol az erdészeti ágazatban a legsúlyosabb törvénytelen-ségek és hatósági, végrehajtási hiányosságok tapasztalhatók.

A potenciálisan illegális forrásból származó fa és az abból készült termékek uniós piacra bocsátásának megengedésével veszélyeztetjük a fakitermelő országoknak az illegális fakitermelés elleni harcra irányuló erőfeszítéseit, és lényegében hozzájárulunk az illegális fakivágás gyakorlatának fennmaradásához.

Az EU válasza: a FLEGT cselekvési terv

Az illegális fakitermelés régóta fennálló probléma, ám csak az 1990-es években, többek között Kambodzsában és Indonéziában folytatott kutatás mutatott rá a helyzet súlyosságára. A kérdés 1998-ban a G8 csoport erdőkkel kapcsolatos cselekvési programjának kormányközi vitatémájává vált.

Az EU 2003-ban elfogadta a [FLEGT](#) (az erdészeti tárgyú jogszabályok végrehajtásával, a kormányzással és kereskedelemmel kapcsolatos) [cselekvési tervet](#) annak érdekében, hogy uniós szinten foglalkozzon a kérdéssel. A terv számos intézkedést ír elő az illegálisan kitermelt fa uniós piacról való kiszorítása, a legálisan kitermelt fa forgalmának javítása és a felelősségteljes gazdálkodásból származó fatermékek iránti kereslet növelése érdekében. A cselekvési terv két legfontosabb elemét a **fára és fatermékekre vonatkozó uniós rendelet** és az [önkéntes partnerségi megállapodások](#) (ÖPM-ek, a faexportőr országokkal kötendő, az illegális forrásokból származó fa európai piacra jutását megakadályozó kereskedelmi szerződések) jelentik.

A fára és fatermékekre vonatkozó uniós rendelet áttekintése

A [fára és fatermékekre vonatkozó 995/2010 EU rendeletet](#) 2010. október 20-án fogadták el, és 2013. március 3-tól minden európai uniós tagállamban alkalmazandó. A rendelet tiltja az illegális kitermelésből származó fának és az abból készült termékeknek az uniós piacon való forgalomba hozatalát. A rendelet két kategóriába sorolja a fát és fatermékeket forgalmazó természetes és jogi személyeket – a piaci szereplők és a kereskedők kategóriájába. A két csoportra eltérő kötelezettségek vonatkoznak.

Kiket érint a rendelet?

A piaci szereplőknek – a rendelet meghatározása alapján a fát vagy fatermékeket az európai uniós piacon első alkalommal forgalomba hozó természetes és jogi személyeknek – kockázatkezelési rendszert kell létrehozniuk vagy „[kellő gondossággal](#)” kell eljárniuk. A kereskedőknek – a rendelet meghatározása alapján azoknak a természetes vagy jogi személyeknek, amelyek az európai uniós piacon már forgalomba hozott fát vagy fatermékeket vásárolnak és adnak el – a fatermékek nyomon követhetőségének lehetővé tétele érdekében nyilvántartást kell vezetniük beszállítóikról és vevőikről.

Mire vonatkozik a rendelet?

A jogszabály egyaránt vonatkozik az EU-ban előállított és az EU-n kívülről, importból származó fára és fatermékekre. A faanyagok és fatermékek széles körére vonatkozik, azonban hatálya nem terjed ki az összes faanyagra és fatermékre. A jogszabály hatálya alá tartozó termékek átfogó felsorolása megtalálható a fára és fatermékekre vonatkozó rendelet mellékletében.

Másodlagos jogszabályok

A fára és fatermékekre vonatkozó uniós rendelet két további jogszabállyal egészül ki, amelyek részletesebben kitérnek a jogszabály egyes pontjaira:

1. Az ellenőrző szervezetek elismerésére és az elismerés visszavonására vonatkozó eljárási szabályokról szóló rendelet: 363/2012/EU [felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet](#)
2. A jogszabályok egységes végrehajtását biztosító rendelet: 607/2012/EU [bizottsági végrehajtási rendelet](#)

Az önkéntes partnerségi megállapodások (ÖPM-ek) áttekintése

Az önkéntes partnerségi megállapodások (ÖPM-ek) fakitermelő országokkal kötött kétoldalú megállapodások. Ezek a megállapodások lehetővé teszik az EU számára, hogy a legálisan kitermelt fa iránti keresletet kielégítse, ugyanakkor technikai segítséget nyújtson az adott ország kormányának, magánszektorának és civil társadalmának, valamint közreműködjön a kapacitásbővítésben. Azokból az országokból, amelyeknek működő önkéntes partnerségi megállapodásuk van az EU-val, csak FLEGT-engedéllyel rendelkező fa és fatermékek kerülhetnek az EU piacára. Ezeket a termékeket a rendelet előírásaival összhangban lévőnek kell tekinteni.

A 2012. októberi állapot szerint Ghána, a Kongói Köztársaság, Kamerun, a Közép-afrikai Köztársaság és Libéria írt alá önkéntes partnerségi megállapodást, Indonézia pedig várhatóan 2013-ban írja alá. Ezenkívül a Kongói Demokratikus Köztársasággal, Gabonnal, Malajziával és Vietnammal folyamatban vannak, Guyanával, Honduraszal és Laosszal pedig megkezdődtek a tárgyalások.